СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 169. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 23. липня, 1928. VOL. XXXVI. No. 169. Jersey City, N. J., Monday, July 23, 1928. THREE CENTS.

КУЛИДЖ ЗА МЕЖИНАРОДНОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ ДЛЯ ПІДПИСАННЯ ПРОТИВОЄННОГО ДОГОВОРУ

ВСІ 14 ДЕРЖАВ ГОТОВІ ДО ПІДПИСУ, І ВСЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД СЕНАТУ.

СУПІРІОР, Висконсин, 20. липня. — Президент Кулидж заявив зі свого літного Білого Дому, що він годиться на те, щоби при кінці сього року відбулася в Европі міжнародна конференція тих держав, що згодилися підписати предложеннє Келоґа, американського секретаря стейту, про проголошеннє війни поза законом. Конференція малаби бути влаштована спеціяльно на те, щоби підписати сей договір.

Всі 14 держав, що заявили свою готовість підписати договір, уже тепер готові се зробити, тоді як Злучені Держави перед підписом мусять мати ще дозвіл американського сенату.

Американський уряд дістав нині звідомлення від Япану, що Япан приняв пропозицію Келоґа без застережень.

ВБИЙНИКА ОБРЕГОНА НЕ БУДУТЬ СУДИТИ ВОЄННИМ СУДОМ.

ТІЛО ОБРЕГОНА ПРИБУЛО ДО МІСЦЯ ВРОДЖЕННЯ.

МЕКСИКО, 20. липня. — Хосе де Леон Тораль, убийник нововибраного президента Обрегона, спасся від воєнного суду. Найвисший суд Мексика заборонив поліції та військовим судам судити його, а приказав віддати його під цивільний суд.

У Мексику йде тепер широке слідство над упливом клерикальних кругів на атентат на Обрегона. Арештовано й переслухано богато католицьких священиків та церковної служби. Мексиканські епископи поза границями Мексика признають, що атентат поклав край їх надіям на скору згоду між мексиканським урядом та католицькою церквою.

Мексиканські газети подають стенографічний протокол з промови президента Каеса з убийником Обрегона. Зі сеї розмови виходилоби, що вбийник справді звихнений на умі. Коли його питав Каес, який мотив казав йому вбити Обрегона, вбийник відповів, що він убив Обрегона на приказ Христа-Царя, щоби Його закони були виконувані в Мексику. Далі він говорив, що вбийством хотів він змазати гріх з мексиканського народа. Він ручив, що спільників не мав ніяких. Він сподівався згинути підчас атентату, а коли не згинув, то в сьому він бачить діло Божого Духа. Він не хотів виявити свого родинного імени, бо, мовляв, важне лишень перше імя. Він признав, що має родичів, жінку й діти, але казав, що се важне тільки для нього й Бога.

Похорони тіла Обрегона відбудуться в неділю в місцевости Ґватабамбо, в стейті Сонорі, де Обрегон родився. Тіло вже прибуло на місце похоронів.

З ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

СМИТОВИЙ КОМІТЕТ УЖЕ УФОРМОВАНИЙ.

ВАШИНГТОН, 20. липня. — Герберт Гувер, республиканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, приїхав нині до Пало Алто, в стейті Каліфорнії, на похорони Чарлза Д. Генрі, батька своєї жени. Похорони відбудуться у простий спосіб, принятий серед секти Квекрів.

Републиканський комітет видав відозву до републиканських фармерів не покидати републиканської партії через невдоволення фармерів з републиканської програми. Рівночасно комітет робить усе можливе, щоби переломати так званий „солідний полудневий блок", що все голосував за демократами.

Раскоб, голова виборчого комітету Ал. Смита, вже викінчив організацію комітету, іменувавши всіх краєвих помічників. Цілий край поділено на два округи, з осібними осередками.

ЗУДАРЕННЯ НА МОРЮ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 20. липня. — Нині раненько наїхав коло маяка Оверфолз, що стоїть сім чотири милі від Люіс, в стейті Делавер, тяґаровий корабель „Колберсон" на патролеву лодку прибережної митової сторожі. Корабель розбив лодку на дві части. На лодці було тоді 7 людей. Двох з них загинуло, а 5 виратувалося. Причиною зударення була густа мрака.

ГРОМОВИЦЯ ВБИЛА ДВОЄ ЛЮДИЙ.

НЮ ЙОРК, 20. липня. — Підчас страшної бурі, що навістила сю околицю нині зполудня після довгої спеки, грім ударив у причал в місті Лавалеті, Ню Джерзі, на котрому стояли діти, готові скакати в воду купатися. Грім убив 14-літного Волтера Лунса та 15-літного Кристіяна Гансона, а 14-літну дівчину Мерсію Ґрикмен кинув тяжко попарену у воду. Четвертий хлопець, теж попарений громом, виратував дівчину.

У Филаделфії грім ударив у воду коло громади дітий та заглушив з них четверо так, що якби люди з берега не були поспішили на ратунок, то діти булиб погинули.

Перед бурею в цілій східній полосі Злучених Держав панувала велика спека. Один Вашингтонець усмажив яйце на сходах Капітолю за 4 мінути й 32 секунди.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ДВОХ ЛЮДИЙ ЗА ВБИЙСТВО КОНТРАКТОРА.

МІНЕОЛА, Лонг Айленд, 20. липня. — Велика лава присяжних суддів повіту Несо постановила поставити на суд за вбийство бруклинського контрактора Ґилбрайда Атонія Даполіто, властителя реставрації „Фріпорт Спаґеті Ґавз", та його тайного партнера Осипа Устику з Фріпорту.

У своїх зізнаннях перед поліцією Даполіто мав признатися до участи в убийстві, але мав заявити, що самого вбийства доконав його партнер Устика.

Перед присяжними суддями підсудимі заперечили свою вину.

ЛЕДОЛОМ „МАЛИҐИН" ВЕРТАЄТЬСЯ В АРХАНГЕЛЬСЬК.

БЕРЛІН, 19. липня. — Сюди доносять, що московський ледолом „Малиґин" одержав наказ залишити розшукання Амундсена і просто вертатися до Архангельська.

НА ПЕРЕДОДНІ ПОЛАГОДЖЕННЯ ВІДНОСИН МІЖ ЯПОНІЄЮ І КИТАЄМ.

ТОКІО, 19. липня. — Міністерство закордонних справ оголосило сьогодня, що вислало інструкції японському генеральному консулеві в Шанґаю, інформувати націоналістичний уряд Китаю, що Японія бажає як найскорше полагодження інциденту в Тсінан, який виник між нею і Китаєм. Націоналістичний уряд вимагає прислання повноважних делегатів до Тсінан для переговорів з японським генеральним консулем в справі Цінадао та Тсінан.

Базою оправдання поводження націоналістичного уряду може бути кара винуватих, повернення страт та гарантія розвитку бизнесу. Міністерство запевняє про своє бажання вивести війська з Китаю, але атаки на Японців на півдні на те не дозволяють. 7.000 резервістів вкоротці покинуть китайську територію.

КИТАЙ МАЙЖЕ ОБЄДНАВСЯ.

ПЕКІН, 19. липня. — Кінець війни між націоналістичним урядом у Китаю і Манджурією чекає лише на формальне закінчення, яке приходить уже до 1. серпня. Мукденські делегати договорилися вже в найбільше важних пунктах. В наслідок цього Чанг-Тсо-Лін, воєнний губернатор Манджурії в Мукдені, ще до кінця цього місяця видасть маніфест про підлеглість Манджурії націоналістичному урядові. Ці формальности покладуть кінець горожанській війні в Китаю.

НАЙШЛИ ТРУПА БЕЛЬҐІЙСЬКОГО МІЛІОНЕРА ЛЕВЕНШТАЙНА.

БУЛЬОНЬ-СЮР-МЕР, Франція, 19. липня. — Сьогодня найшли трупа бельґійського міліонера, кап. Левенштайна, який пропав 4. липня с. р. Як відомо і як твердили його підвладні, кап. Левенштайн підчас перелету через Англійський канал випав з аероплану з висоти 4,000 стіп. Слідство не могло встановити правди через таємничі обставини та заключення специялістів, які запевняли, що випасти з аероплану було неможливо. Знова кружляють чутки, що Левенштайн не загинув, а сховався, щоби в той спосіб при допомозі своїх служачих заробити гроші.

Тепер рибаки найшли трупа загинувшого міліонера, якого пізнали по монограмі на годиннику на руці.

В ПАРИЖІ ЗГОРІЛА НАЙКРАЩА КОНЦЕРТОВА ГАЛЯ.

ПАРИЖ, 19. липня. — Найкраща концертова галя Плеєля, відбудована лише цього року в Парижі недалеко Тріюмфальних воріт, упала сьогодня жертвою пожару.

Огонь виник підчас концерту, коли було повно людей. Американець Дейтон згорів, а девять других поранено. Догадуються, що причиною пожару була необережно кинена кимсь цигаретка.

ЗЇЗД СПІВАКІВ У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 19. липня. — Відкрився тут 10-тий зїзд німецьких співацьких товариств; прибуло вже 128,000 співаків. На протязі дня має прибути ще 100 потягів з 80,000 особами. З Америки прибуло 3,000 делеґатів.

Французи відмовилися від участи, мотивуючи свою відмову тим, що на зїзді існує тенденція в користь злуки Австрії та Німеччини.

СПЕКА В ІТАЛІЇ.

РИМ, 19. липня. — Температура піднялася до 100 степенів. Зареґістровано дві смерти від сонячного удару. Спека одного рівня стоїть в Тренті, Больонії та Падуї. В Модені температура дійшла до 98°. Горять ліси. Спека несе велику шкоду для врожаю збіжжа та винограду.

МІСТО ПІД ЗЛИВОЮ.

БЕРЛІН, 19. липня. — В наслідок великих дощів, що впали на горах баварських Альп, місто Оберамерґав, славне зі страстних представлень на відкритому воздусі, опинилося під водою. Зруйновані електричні стації та знесені всі мости на ріці, що перепливає місто. Театр зруйновано, але сподіваються його відбудувати до слідуючого представлення, що має бути в 1932 році.

САРАНЧА В ПАЛЕСТИНІ ТА СИРІЇ.

Палестинське та сирійське населення воює із хмарами саранчі, що впала на всю країну. До неї стріляють із рушниць і із спеціяльних приладів, що „плюють" огнем.

ІМПРОВІЗОВАНИЙ КОНҐРЕС.

Львівська преса вихвалює під небеса евхаристичний конґрес, промовчуючи неодну його різку недостачу, що вражала всіх мешканців. Цей конґрес приготовив приїзшим і львівським мешканцям чимало несподіванок, непередбачених у програмі. У першій мірі місто зовсім не обрахувало, як виглядатимуть вулиці, коли вони наповняться кількадесятьтисячною юрбою людей, що не мають іншого захисту крім вулиці і блукатимуть ними як заблукані вівці. Майдан „Сокола" на Цетнарівській не міг ніяким робом помістити всіх цікавих, що перли туди густою лавою і наслідок був простий: кільканадцять осіб омліло, деякі мали потовчені ріжні частини тіла. Те саме трапилось у всіх костелах і підчас процесій. А вже управа трамваїв і на мить не подумала, чи трамваї зможуть їздити звичайним шляхом, чи помістять подорожніх і що з собою робити. Тому в неділю можна було оглядати подиву гідне видовище: всі трамваї їздили у зовсім інакшім напрямі, ніж звичайно і ніодин із них не змінив своїх орієнтаційних чисел і надписів. Хто нпр. хотів заїхати на Личаків, попадає до парку Кілінського. Для приїзших із провінції була ідеально заімпровізована комунікація. А прочане із далеких сіл лежали в ночі з суботи на неділю покотом під стінами костелів. А як вони виглядали в дощеву недільну ніч! Скількі з них перемоклих до нитки простудилось і верне домів недужими! Лікарі на провінції матимуть ще більше праці, ніж львівське рятункове поготівля.

„ЛІКАРЯ" БУДУТЬ ЛІЧИТИ БАТОГОМ.

Два роки в карнім заведенню і двацять батогів дістав Тома Грещук 27 червня, коли в поліційнім суді у Вінніпеґу признав себе винним двох непристойних нападів. Грещук зімлів, коли почув вирок, і з салі суду треба було його винести. Грещук від кількох літ не має сталого помешкання, і після інформацій шефа детективів є небезпечний для жінок та дітей. Він мав за собою довгу кримінальну історію, в якій були засуди за крадіж, обман і непристойні напади. Грещук сим разом удавав старокраєвого лікаря, котрий розуміється головно на жіночих недугах і має лік на всяку недугу. Арештовано його після трох обвинувачень за непристойні напади на жінок, котрих ніби лічив. Він оповідався, що був пяний і не знав, що робив, тай обіцяв поправитися. 10 батогів має дістати Грещук на початку свого увязнення, а 10 за місяць опісля.

РЕФОРМА СЕНАТУ В ІРЛАНДІЇ.

В Ірландії провадиться тепер боротьба за реформу сенату. В ірландськім сенаті є тепер 60 членів, з котрих кождий дістає річно $1,800. Сенаторами зразу назначено визначних людей, які виконали замітні услуги для держави. Намір сеї постанови був такий, щоби дати участь в порядкованню краєм партії, яка опинилася в меншости, а яка була за злукою з Великою Британією. Конституція приписує, що по трох роках четвертина таких сенаторів має уступити і старатись о поновний вибір через загальне голосовання. Перша проба вибору сенаторів відбулася в 1925 році. Вислід голосовання був, що дійсно визначних людей повалено, а до сенату увійшли деякі люде, котрі навіть не були відомі нікому поза місцевістю, де жили. Сеї осени мають відбутися другі вибори сенаторів і побоювання є, що вислід буде знов такий самий. Тому правительство внесло в парляменті кілька законопроєктів на зміну конституції. Правительство пропонує цілком закинути вибори сенаторів через всенародне голосовання, а натомісць завести вибори сенаторів із визначних людей голосами послів до парляменту. Натомісць републиканська партія під проводом Де Валери жадає цілковитого скасовання сенату.

ДВОЄ СТОЛІТНИХ БАЖАЮТЬ ПЕНСІЇ.

Між старими людьми, що подалися за пенсією в Манітобі, є двоє столітних: один 104-літний чоловік і одна 101-літна жінка в полудневій Манітобі. Кілька є, що доходить їм сто літ, сотки є в віці між 80 і 90 роком, але найбільше аплікантів є в віці, для якого закон не признає ще права на пенсію, тоб то низше 70 літ. Правительство ще не оголосило, від коли зачне платити пенсію.

ДО СЕГО НІКОЛИ НЕ ЗА ПІЗНО.

107-літна жінка в Ню Йорку оголосила в часописі рік тому, що бажає найти собі чоловіка. Вона каже, що оголошення дала „на жарт". В протягу року дістала 148 пропозиций від женихів.

НЕМА ЧУТОК ПРО РЕШТУ ПРОПАВШИХ ДОСЛІДНИКІВ

ВСЕ ЩЕ НАДІЮТЬСЯ, ЩО АМУНДСЕН ЖИВИЙ.

МОСКВА, 20. липня. — Ледолом „Красін" вийшов на дальші пошукування недобитків „Італії". Поправу ушкоджень відложено на два тижні пізніше. Авіятор Чухновський лишився в Кінґс Бей для направи свого аероплану, який поломався при опусканню на Платинській косі і тільки після випробування Чухновський поверне на поклад „Красіна".

Капітан Маріяно, один з партії, яка пішла пішки з доктором Мальґреном, після ампутації ноги повернувся з „Красіна" до Кінґс Бей.

В радіо з ледолома „Малиґіна" висловлюють надію, що 12, пропавших з Амундсеном, ще живі і що надія на їх уратовання ще не пропала.

РЕГАБІЛІТАЦІЯ НЕВИННО ЗАСУДЖЕНОГО.

ПРОСИДІВ В ТЮРМІ 18 РОКІВ.

ЛОНДОН, 20. липня. — В 1909. році в Англії убито панну Мейрі Гилкрист, а через деякий час в Ню Йорку арештували Оскара Слейтера, обвинуваченого за це вбийство. Суд засудив його на кару смерти, яку потім замінили досмертною тюрмою.

Слейтер весь час твердив про свою невинність. На його оборону виступив англійський письменник Конан Дойл, зібрали фонд в 10,000 долярів і вели сильну кампанію за переглядом справи.

На кінці 1928 року Слейтера, після 19-літнього перебування в тюрмі, звільнили і Слейтер для регабітації зажадав нового розгляду справи. Суд признав, що в 1909 році суд допустився помилки і Слейтера признали реґабілітованим.

СТРАШНИЙ УРАҐАН В МОСКОВЩИНІ.

ЗГИНУЛО БОГАТО ЛЮДЕЙ. ВЕЛИКІ ШКОДИ НА ПОЛЯХ.

СМОЛЕНСЬКЕ, Московія, 20. липня. — Страшний ураґан, який бушував тут минулої ночі, знищив 25,000 акрів збіжжа та наробив багато иншої шкоди. Цілі оселі знищені. Багато людей забито.

Ураґан перейшов через повіти: азульський, артемовський та трезевський.

Перші відомости, які наспіли сюди, не дають можливости встановити дійсних розмірів утрат у людях та майні.

ГРАФ БЕТЛЕН ГРОЗИТЬ, ЩО МАДЯРЩИНА ВИЙДЕ ЗІ СКЛАДУ ЛІҐИ НАЦІЙ.

МАДЯРИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВЕРНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ, ЗАХОПЛЕНОЇ РУМУНАМИ.

БУДАПЕШТ, Мадярщина, 20. липня. — Граф Бетлен, мадярський премієр міністрів, заявив сьогодня, що Мадярщина вийде з Ліґи Націй, коли Ліґа у вересневій сесії відмовиться переглянути мадярсько-румунський територіяльний спір.

Він виготовив ноту у відповідь на декларацію англійського міністра закордонних справ Чемберлейна, який заявляє, що у всякім разі зміни до вересневої сесії Ліґи Націй не буде.

ЦИГАНАМ ВІДБИРАЮТЬ ВОЛЮ.

ЗАБОРОНЯЮТЬ НАВІТЬ ГОВОРИТИ РІДНОЮ МОВОЮ.

БУДАПЕШТ, 20. липня. — Декретом уряду всіх Циганів на Мадярщині переводиться на положення звичайних громадян.

Від нині Цигане мусять платити податки, служити у війську та підлягати державним законам і розпорядкам.

До цього часу Цигане в Мадярщині були незалежні й управлялися власними звичаями, підлягаючи старшинам своїх племен. Від нині Цигане мають змінити свій національний стрій на европейське вбрання.

Цигане з Чехії, Словакії та Румунії від нині тратять право вільного вступу на територію Мадярщини і їх затримуватимуть на границі. Разом з тим їм забороняється вживати рідної мови, а мусять говорити по мадярськи.

Оголошення цього декрету викликало протест циганського „короля" Герцилаєсо та його свободолюбних підданих.

ПЕРЕДАЧА ФОТОҐРАФІЙ ТЕЛЕФОНОМ ТА ТЕЛЕҐРАФОМ.

ЗА ЧОТИРИ ТИЖНІ БУДЕ ВЖЕ ГОТОВА СПЕЦІЯЛЬНА ЛІНІЯ.

БЕРЛІН, 20. липня. — Департамент почти та телеґрафу рішив установити між Берліном та Лондоном передачу фотоґрафій.

Встановлення займе чотири тижні часу. Лінія передачі має йти через Гамбурґ, Франкфурт над Майном і Брукселю. Вона буде заосмотрена перфектно. Розмір фотоґрафій має виносити 19 через 10 центиметрів.

ДВІ ЖІНКИ ЗБИРАЮТЬСЯ ЛЕТІТИ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

НЕ ХОЧУТЬ ВІДСТАТИ ВІД МУЖЧИН.

БЕРЛІН, 20. липня. — Баронеса фон Шонеберґ-Кранефельд, відома мадярська авіяторка, та панна Кристі Шульте, баварська цільотка, оголосили сьогодня, що мають намір летіти через Атлянтійський океан зі Сходу на Захід.

Більших подробиць та інформацій щодо лету нема, окрім того, що авіяторки думають летіти на аероплянї Фокера. Зачинатимуть подорож з Еспанії або Данії та будуть летіти в напрямі Ню Йорку.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАМАХ НА МЕКСИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА

Говорити про замах на президента Мексика Обреґона ще передвчасно. Слідство над замахом лишень що почалося, а навіть як воно скінчиться, то ледво чи кине воно богато світла на найважнійшу справу з цілого замаху, а саме на питанне: що штовхнуло молодого чоловіка на покусу на життя людини, заким вона ще навіть почала своє урядованне?

Перші вістки показувалиби, що маеться до діла з людиною, звихненою умово. На се зрештою показувавби вже самий його ненормальний учинок. Та цікаво знати, що саме викликувало се збоченне в душі вбийника? Чи переважають тут особисті моменти, чи переважають зовнішні моменти? Чи дійшов він до свого страшного вчинку через страшний душевний розстрій, в якому тяжке життє Мексика було лишень другорядним упливом, чи може се життє відограло першорядну ролю? Першого дня по замаху писалося, що вбийник заховується з типічною того рода людям манією великости, що він представляв себе за спасителя, оборонця й мученика, а другого дня поліція до сього додала, що він заховується як релігійний маняк. Дуже можливо, що повної правди не буде можна довідатися, бо в случаях таких атентатів розглядають душевний стан вбийника дуже рідко.

Не знати теж, чи вдасться урядови Мексика доказати своє підозріння, що в атентат умішані мексиканські клерикали. Урядови певно дуже буде хотітися се доказати, і через те він легко може якраз тому не доказати, що йому так дуже хочеться. А власне се питанне булоби дуже цікаве. Відомо, що клерикальні круги дуже часто офіціяльно заявляються проти політичних атентатів, але в історії були вже ріжні атентати на користь клерикалізму. В Мексику тепер ведеться боротьба між аґрарними революціонерами, що хочуть забрати попівські маетки на вжиток для закріпощених „пеонів", і атентат можна легко прищепити клерикальним упливам. Колиб справу відношення мексиканських клерикальних кругів до замаху вияснено понад усякий сумнів, то се бувби дуже вартісний причинок до дуже цікавого морального питання.

Трете питанне, се питанне відносин між Злученими Державами і Мексиком. Атентат відай був звернений проти доброго порозуміння між сими двома краями, а перерванне порозуміння лежало в інтересі клерикалів. Та в Злучених Державах панує таке обмерзіння до політичних атентатів, що замах на Обреґона певно не то що не перерве добрих зносин з Мексиком, але й ще більше їх скріпить. Колиб так сталося, то вбийник пожертвувавби своє життя на те, щоби закріпити те діло, яке він хотів знищити.

„РАБИ ЄЯ ВЕЛІЧЕСТВА МОСКВИ"

Час від часу доводиться чути вісти про гетьманців, або стислійше сказати, скоропадчуків в Америці. То десь когось вилають „по ґетьмансько-козацькому", то якимнебудь актом виявлять свою натуру „вольніци казацкой", то навіть і „маневри військові" відбудуть, або й урочисту Службу Божу польову відслужать за здоровле „гетьмана" та „ґетьманича". Для гетьманських „самостійників" „врагом і супостатом" є всі ті національно-свідомі українські кола, які в скоропадщині справедливо бачать лище чорносотенну, біло́ґвардейську московську інтриґу, але в жадному разі не державний український національний рух.

Не раз вже писалося й говорилося й фактами доказано, що Скоропадський стремів до знищення української держави, проклямованої Центральною Радою, та до обєднання „Малоросійскаво ґенерал ґубернаторства" з Московщиною. Але тим гетьманцям, як кажуть, хоч кілок на голові теши, — їх нічим не доймеш. Всеж поза гетьманцями є чимало людей, що не знають, на яку стати й потихцем собі думають: А може дійсно скоропадщина служить українським державним інтересам?'' Ось для тих непевних пригадаємо ще деякі факти з діяльности Скоропадського, які подають вороги українського державного руху, а приятелі ґен. Скоропадського.

I.

В своїй праці „Воспомінанія об „Украйнє", виданій в 1921. році в Берліні, герцоґ Н. Лейхтенберґський, про Скоропадського говорить таке:

„Звязаний з Скоропадськими давніми товариськими „узамі'' й приятелюванням, я навіщав його дім, коли лише хотів. Я тоді не грав жадної ролі; але иноді траплялося, що він (Скоропадський) розкривав своє серце. Скоропадський знав, що я не належу до жадної партії й що таємниць нікому не викрию. Коли Скоропадський під тиском Німців був позбавлений можливости отверто сказати, як це робив отаман Краснов, що незалежність України буде трівати лище до того часу, поки в Росії не відбудується дійсне правительство, то вже тепер можна сказати голосно, що така була думка гетьмана таємна з самого початку його виступу. **В незалежній орґанізованій Україні він бачив осередок, навколо якого в один принагідний день зґрупуються всі творчі сили всіх частин Росії, щоби зломити большевиків і створити нову Росію...** І коли, після поразки Німців Скоропадський виступив з такою заявою, він висловив лише свою дійсну думку, дійсне почуття".

Цей самий герцоґ подавав баварському королеви, з яким був у приятельських стосунках, секретні листи, в яких доказував, що „Українці" не здатні до смостійної держави і що „її народ не хоче''. Він був великим земельним власником на Полтавщині, де мав 60,000 десятин землі в констянтиноградському повіті — м. Карлівка.

До цієї заяви герцоґа Лейхтенберґського хіба лише треба пригадати всю діяльність гетьмана, особливо в другій половині його гетьманування, коли він формував російські армії для походу на Москву й разом з тим нищив всі ознаки українського сепаратизму. Закінчив він свою „блискучу'' карієру гетьмана відомим універсалом про федерацію України з Росією.

II.

Бувший товариш міністра за царських часів, В. Гурко, видрукував свої спогади в „Архів руской революції т. XV, 1924 р., що виходить в Берліні. Спогади його переняті з одного боку **ненавистю до українського** національного руху, а з другого блазенським тоном. Про свої розмови зі Скоропадським В. Гурко пише таке:

„Він (Скоропадський) забавив нас (делеґацію московських бюрократів і патріотів) стількиж довгими, скільки туманними міркуваннями, де між иншим була і „преданность Росії''... **Він рахує Україну неподільною частиною Росії...** і т. д.

III.

Російський журналіст А. Маляревський (А. Сумской) в „Архів гражданской войни", Вип. 2-й, 1923 р. Берлін, в своїй статті „На переекзаменовкє. П. Скоропадський і єго время" між иншим говорить:

„Течія, що одержала верх у німецькій обер-команді, гадала, що **Скоропадський,** навкруги якого зґрупується велика й середня буржуазія, і є **та комірка, з котрої може відродитися нова, здорова Росія.** Поволі мені стало цілком ясно, що щаслива доля післана російській буржуазії та інтеліґенції й всім неспівчуваючим большевицькому переворотові передишку, для того, щоб зорґанізуватися для творчої діяльности в „оазісі", який охороняють чужі війська й на чолі якого стоїть тимчасовий диктатор (Скоропадський)... **Гетьман в дісности звичайний кавалерійський ґенерал царської служби; вивіска, яку можна розмалювати фарбами, які бажані для більшости".**

А. Маляревський (А. Сумський) це один з тих нахаб російських журналістів, які використовували Скоропадського для загальноросійських справ. В своїх цитованих спогадах він признається, що часто „за просто" бував у Скоропадського. Отже знав добре наміри й працю Скоропадського.

(Конець буде).

ПРОПАҐАНДА, А ФАКТИ

Я вже кілька разів писав, як московська преса в часи війни України з Москалями підкидала европейській опінії ріжні провокаційні відомости. Після писанини Москалів та Жидів-москвофілів, Українці, а особливо українські вояки, робили нечувані погроми та сіяли антисемітизм.

Нарешті на еміґрації в 1926 році з руки Жида впав Головний Отаман українських військ. Сей атентат був природним вислідом московсько-жидівських цькувань на Українців. Москалі чудово підготовили ґрунт до вбийства, а щоби ще більше очернити український народ, рішено підтримувати вбийника підчас процесу.

Всі погроми, які сталися на терені України, звалено на Українців. І звичайно Москалі в відношенню до Жидів були святими, чистими, мов поцілунок дитини.

Тимчасом тепер після тих цькувань на добре імя українського народа, після всього штучного вибілювання всіх ворогів України, виринають на денне світло факти, які кидають зовсім нове світло на відносини Москалів до Жидів. Подам два дуже яскраві факти, які кидають нове світло на питання, звідкілля й від кого походять погроми.

„Красная Ґазета" з 29. червня містить таку замітку:

„Місце події — село Песчанка, тульчинського повіту. Керовник місцевої кооперації Ремізов встановив 2 черги: для „,православних" і для „Жидів". Він сам контролює „хвіст" та витягає містечкових Жидів з „православної" черги. Робилося це для того, щоби хліб в першу чергу отримували православні. „Жиди пождуть".

— Пашол вон, жидовская морда! Іді жрать мацу!

„Ремізов викликав начальника міліції Нагорняка і „попросіл єво убрать атсюда етіх жидов". 15 людей були заарештовано і для „порядка" відправлені в район.

„Ремізов член партії (комуністичної). Нагорняк — начальник міліції. То, що трапилося в хвості в день відсутности хліба, є власне отвертим покликом до погрому..."

Це таке утяв московський урядовець Ремізов на Україні. А тепер наведу другу кореспонденцію, з „Петроградської Правди".

„На лісопильному заводі (тартаку) імени Халтурина цвіте антисемітизм. Починається з жидівських байок, а потім ідуть далі. Недавно Іванов та Новіков, обидва члени партії, зібрали навколо себе робітників.

— Євреї самая вредная нація — заявив Новіков. — Везде на ніх ґоненія, тольки у нас іх терпят. Єслі би я моґ, я сам собственноручно передушил би до єдінаво. На польском фронте я сам штук 900 євреев перестрелял. Как єврей — так на лево.

Це один Новіков перестріляв 900 жидів, а хиба таких Новикових мало у Московщині? Один Москаль на Україні, а другий у себе дома проявляють дійсні почуття до Жидів і Жиди не показують на Москаля пальцем. Не кажуть, що Москалі погромщики.

Здається, що сі факти повинніби казати Жидам подумати, з ким їм жити прийдеться на Україні. Чи з Ремізовими та Новіковими, чи з українським народом?

Василь Бобрів.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1929.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорожше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. вересня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1929 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. вересня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі ґроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фофтоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(163)

А в той час по Україні почали ширитися анархія й бешкети, як відгомін боротьби большевиків за захоплення влади. Справжній погром розпочався у Чернигові з першого на друге падолисту, де Москалі важкого дивізіону в кількости двох тисяч душ розграбували на горільчаному складі 1000 відер спірту, а решту, більше 20 тисяч відер, запалили. Потім кинулися пяні на базар і почали громити та грабувати крамниці. Не дивлячись на те, що з Київа прибули кирасієри, які вели справжній бій з погромщиками, підчас якого було 8 салдатів забито і 22 ранено, погроми й підпали не припинялися до 3 листопаду. За якийсь час згорів цілий квартал з 30-ма крамницями.

Нарешті командуючим військами округи В. Павленком була послана туди сотня Шевченківського куріня, яка рішучою збройною акцією погром цей припинила.

Була це перша весняна ластівка, за якою полетіли з усіх сторін України повідомлення про такіж бешкети, головне ріжних московських частин. Другий ґвардійський корпус, оголосивши себе большевицьким, самочинно знявся з фронту й, проходячи дугою по Поділлю, аж до Жеиеринки, розгромив, розграбив і попалив вісімнайцять „хахлацкіх" сел і містечок.

На Україну насувалася страшна небезпека, загину в анархії розбешганої „руской армії"... Боротьба з проявами її забрала надзвичайно багато часу й сил українських військових і адміністративних орґанів. А в той час на півночі теж почали збиратися чорні хмари. Піддаючись шаленій большевицькій аґітації, що так би мовити, „з копита" почали розкладати українські дисципліновані військові части. Українські салдати почали впроваджувати і в себе „виборное начало" начальників, що раніше траплялося рідко.

Слідуючий наказ ґенерального секретаря з 8. падолисту до певної міри утримав від дезорґанізації українські військові частини.

„До українських військових частин та ґарнізонів. На українських військових зїздах виразно зазначилося бажання українського воюцтва встановити у своїй батьківщині порядок і не допустити її до анархії й руйнування й це бажання твердо висловлено в резолюціях зїздів, особливо третього.

„В наслідок останніх подій вся влада на Україні перейшла до Ц. Ради української народної й її Генерального Секретаріяту, орґану українського селянства, воюцтва й робітництва. Вище військове начальство тепер призначається нею з-людей, які відповідалиб народнім бажанням і моглиб бути заступниками народніх інтересів. Вони призначують молодших начальників, начальників залог і инших та слідкують за їх діяльністю. Тому кожне усунення з посади військового начальства самою людністю буде вважатися самочинністю, яка веде країну до анархії, є нападом на Українську Республіку й через це ні в якому разі не допустиме.

„Колиж який небудь військовий начальник не відповідає своєму призначенню, належить подавати, зазначивши факти, до вищого належного військового начальства, яке мусить негайно розібрати справи і вжити відповідних заходів. Всіж самочинні усунення з посад начальників будуть вважатися анархічними і, як порушуючі інтереси Української Народньої Республіки, належним чином припинятися. Наказ цей прочитати по всіх частинах, сотнях, батареях, командах, шпиталях. Ґенер. Секр. Спр. Військ. Петлюра".

Наказ цей, в якому уже говориться про „Українську Народню Республіку", був виданий 9. листопаду ,після оголошення III-го універсалу Центральної Ради, з приводу якого на Софійській площі відбулася парада військ київської залоги, в якій брало участь до 40 тисяч війська.

Надзвичайно напружена праця кипіла як по орґанізації самого військового секретарства, так, крім боротьби з анархією, по орґанізації нових частин українського війська, та по досягненню певних порозумінь і наладження взаємовідносин між Секретарством та військовими конмандними чинниками російської армії, що перебували на фронтах України. Одних з них треба було замінити новими, других підчинити собі, а з третіми розмежити сферу впливів та договоритись про спільність праці.

З таких фактів, заслуговуючих особливої уваги, було порозуміння представників Ґенерального Секретаріяту з ставкою верховного головнокомандуючого, де ще був повним господарем старий начальник штабу Духонін, а большевики ще тільки готували свій похід на завойовання ставки. Також зі штабом південно-західного фронту порозуміння осягнуто 6. листопаду, а трохи пізніще з Румунським фронтом. Для порозуміння з штабом верховного головного командування Ґенеральним Секретаріятом були вислані до Могилева свої представники, ґенеральні секретарі: О. Лотоцький та Д. Дорошенко, які, при участи представників „общеармейського комітету" штабс-кап. Перекрестова й поруч. Нікольського уклали з Ставкою такі умови:

1. Для осягнення можливо більшої згоди в роботі штабу верховного головно-командуючого з Центральною Укр. Радою в справі українізації армії, до Ставки призначається представник Центральної Ради.

2. Справу територіяльного формування військ Ставка вважає бажаною й буде підтримувати перед правительством здійснення цієї справи.

3. Ставка вважає конечним і приступає до скупчення украна південно-західному й Румунському фронтах, о скільки це не суперечитиме оперативним вимогам. Скупчення цих корпусів і частин на двох згаданих фронтах не повинно заваджати оперативним пересуванням цих частин на всіх фронтах.

4. Для скоршої орґанізації призначених для цього корпусів і дивізій Ставка зараз же вживає таких заходів: дозволяється поодиноке й гуртове вилучення Українців з кожної частини, по можности в окрему роту (команду, батарею, ескадрон) чи батальон, вважаючи на численність Українців в частині. Ці вилучені части або остаються в складі тих самих полків і дивізій, або по можливости переводяться в українізовані корпуси по розпорядженню головно-командуючих фронтами. В тих самих дивізіях та корпусах вони можуть обєднуватися в окремі частини по розпорядженню командуючих арміями, начальників відповідних корпусів та дивізій. Здійснення цих засад переводиться по згоді з Ґенеральним Секретарством.

5. Що до утворення фронтових українських комітетів, які в правному й матеріяльному відношенню порівнюються до подібних загально-військових комітетів, то з боку „Общеармейського комітету" й Ставки заперечень немає. Стосунки між загально-військовими й українськими комітетами та затвердження правительством належного статуту будуть по згоді межи цими комітетами.

6. Призначення начальників Київською та Одеською військовою округами робиться Ставкою по згоді з Ґенеральним Секретаріятом.

7. Порозумівшись зі Ставкою і відповідними штабами, Ґенеральний Секретар військових справ може покликати до свого штабу офіцирів та чиновників для праці.

8. В українських військових частинах фронтового війська особи вищого командного складу призначаються по згоді з Ґенер. Секретарем, за винятком тих випадків, які викликаються бойовими обставинами, при ому й у цих випадках ґенеральний секретар повідомляється.

9. Назви для українських частин і форма для них затверджується Ставкою, по згоді з Ґенеральним Секретаріятом.

Таким чином сталось унормовання українізації армії в тих формах і межах, за які ввесь час вів боротьбу Ґенеральний Комітет і всі українські військові орґанізації. Але сталося це занадто запізно. Російська армія не була боротьбою з українізацією уритована від розкладу й деморалізації, а національні частини не були відповідним чином і у відповідній кількости сформовані та здисципліновані.

Тимчасове Правительство, ведучи завзяту боротьбу з національними проявами бувших народностей Росії у всіх галузях життя й з окрема в армії, підрубало той здоровий наріст, на який само змоглоб спертися в лиху годину.

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ОДНИХ І ДРУГИХ.

Коли читаєш про те, що Поляки гоготуються до війни з Москалями, то мимоволі хочеш спитатися: чому? Адже вони однакові. Так одні, як і другі гнетуть інші національности, а перед світом кричать, які то вони добрі, та як дбають про всі народи. Що всі добре знають їхню роботу, й говорити нема що, але вони не замовкають.

Таке є і в Америці. Істнують на землі Вашингтона такі люди, що роблять кирию, займаються хрунівством, а рівночасно ґвалтують, що всі вони чесні, та як дбають про добро народа. Других дійсних патріотів лають на всі боки, аж заслинились. І хоч знають добре, що їх робота відома усім, не перестають. Чому? Не трудно відгадати. Як большевики й Москалі не мають стиду, так і хруні його погубили. Такі люди не мають ні моралі, ні чести, ні гідности; лишилася в них сама лайка. Можливо, що вони хорі якоюсь душевною хоробою і цікаво булоб розслідити, що то за недуга. Тільки я знаю, що бо-ми такі є. Підходить до тебе, просить на склянку кави, а коли ти відмовиш, лає тебе останніми словами, хоч мігби заробити так само, як я заробляю. А можливо, що ці політикани належать до люмпенпролетаріяту, який уміє тільки нарікати на всіх, а свою немічь виставляє як щось поважне, гідне наслідування. У всякім разі в Америці розвелося чимало таких політичних босяків, що кричать не своїм голосом: „Бий його, в нього груди слабі". Що це явище хоробливе, не може бути двох думок, тільки, чому є люди, які слухають ці хорі лайки та ще собі повторяють? Всяка культурна людина повинна уникати лайки, як прикмети первісних дикунів, котрі були безсилі щось зробити і замісць того кляли, бо вірили, що тим щось можна зробити.

І. Д., Ню Йорк.

ЗЛА НЕ ТРЕБА КРИТИ, А ТРЕБА ПОБОРЮВАТИ ЙОГО

Прочитав я допис у „Свободі" в ч. 167-му „Як Галичане не дають нікому жити". Автор „Галичанин" може й має в дечому рацію, але видно, що він зовсім не знає місцевих відносин, а головно, не знає того, що „Свобода" не може містити оголошення про жадні церковні служби, а разом з тим і про панахиду.

Отож бачу, що й комітет, який уряджував панахиду по бл. памяти С. Петлюрі, не міг помістити такого оголошення в „Свободі". Не давати-ж його до „Руського Селянина", або до „Русского Слова". А що я ходжу до православної церкви, то чув, як пан-отець заповідав пару неділь раніше, що буде відправлена панахида. Отож видно „Галичанин" не дуже то цікавився знати, чи буде панахида, хоч як свідомий Українець повинен би памятати про річницю морду С. Петлюри та взагалі видно мало цікавиться нашим місцевим життям, бо напевно від людей почувби, що буде правитися панахида.

Так само дописувач не зрозумів того виразу, що сам цитує. „Страха ради галицького". Це зовсім не говорить про те, кого Галичане бояться, але говорить про те, що є люди, які чомусь Галичан відокремлюють від Придніпрянців і досі гадають, що Галичане дивляться на покійного С. Петлюру виключно очами свого провінціялізму. Зовсім ні. Ті, що боялися правити панахиду, бо, мовляв, це не подобається Галичанам, зробили великий блуд, або й показали, що вони власне поділяють Українців на Галичан та не-Галичан.

Знову дописувач „Галичанин" не знає нюйорських відносин і не знає того, що не так давно теперішний оборонець уряду УНР., редактор „Руського Селянина", виступав не раз проти Придніпрянців та проти окремих їх діячів, як проти „Закордонців", „Москалів" та закликав, щоби Галичане їх стереглися.

Так саме „Галичанин" не знає того, що всього пару років тому на засіданнях Шкільної Ради діточої школи в Ню Йорку саме ті, що підпирають „Руського Селянина" й над якими босує редактор цієї рептильки, ганили учителів школи, Придніпрянців В. Кедровського та Г. Прохоровича, називаючи їх Москалями, які повинні йти вчити дітей на 10 вулицю до московського „Общества Наука", а не вчити наших галицьких дітей" (як казав п. Свитак).

Отже треба знати, що ріжні люди без національного обличчя, чи з боку Придніпрянців, чи з боку Галичан, все ще продовжують і тепер показувати своє „малоросійство" та „рутенство". Ось проти чого треба боротися. Цей поділ, накинутий нам нашими ворогами, ми повинні з корінням виполоти з наших дум і з нашої думки. І коли ця їдь в національному життю де проявляється, то треба випікати її гарячим залізом, і тих, що ще блюють такою їддю, ставити на чорну дошку ганебних розбивачів української нації.

„Свобода" велику й славну роботу робила й робить, коли бореться з „малоросійством" та „рутенством" і в цьому випадку, як от з панахидою по бл. памяти С. Петлюри, немає хтось був проти панахиди, бо, мовляв, „що скажуть Галичане". Мусимо засудити й зганьбити це як прояв, недостойний сина своєї нації.

Добре, що ми, свідомі читачі „Свободи", розуміємо, що між Галичанами та Наддніпрянцями ріжниці немає, але треба памятати, що є багато ріжних шашелів, розбивачів кожного прояву національного життя й сліпих ворогів всього того, що голосить „Свобода". Ті шашелі, все одно чи Придніпрянці, чи Галичане, ще й досі, коли не голосно, то нишком проявляють своє струпяніле „рутенство" та „малоросійство". Коли чужі агенти „дурманять нас" таким штучним подолом Українців на дві породи людий, то це ще не біда — на те вони й агенти. А ось коли свої роблять, ніби свідомі, то не мовчати про це треба, а боротися з цим явищем всіма силами.

Українець.

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ЗПЕРЕД 2000 ЛІТ

Нема мабуть такого чоловіка, що не знавби, хто такий був Наполеон Великий, чи який інший славний вожд. Але мало хто знає щось про Гракхів, які **боролися за кращу долю хлібороба кількадесять літ перед Христом.** Тоді люде не знали ще любови ближнього (тай тепер іще не дуже знають, хоч так давно же таку науку подавав Христос). Тоді, в римських часах казали: „**Гомо гомині люпус**": — Людина для людини є вовком.

Про великих земельних реформаторів, які хотіли будувати щастя інших, не знають часто люде нічого, а прославляють тих, котрі нищили це щастя.

Дехто думавби, що земельна реформа то нинішній винахід. Бо як могло недоставати землі давно, коли половина Европи лежала облогом? А таки було все тісно людям у їх батьківщинах, бо давно люде знали менше просторів землі і не мали таких комунікаційних засобів, як нині (залізниця). Люде все роздумували над тим, як би то дати всім шмат землі, який прокормив би їх. А хлібороби зперед 2000 літ не гірше боронили своєї справи, як нині.

Діялося це в Римі (нинішня Італія) більше як 2000 літ тому. Хлібороби бачили, що не поборять великих земельних власників і не визволяться зпід їх впливів, тому уладили свого рода страйк. Вийшли з Риму, розтаборилися в околичних горах, хотіли оснувати нові оселі. Римська шляхта боялася, щоби сама не мусіла управляти свої поля, тому пішла на уступки. Незабаром хлібороби дістали повні політичні права, подібно як і нині в богатих краях, але що їм з того, коли все мусіли боротися за хліб у дуже тяжких **умовинах.**

До краю Римляне спроваджували збіже з урожайного Єгипту. Ніхто не хотів купувати збіжа римського селянина, бо міг дешевше купити ліпше збіже із заграниці. Що то значить, то всі селяне знають нині. Селяне позбувалися землі, збільшували ряди безробітних. Рівночасно росли величезні посілости (лятіфундії), які переважно перемінювано на пасовища.

І ніхто не занявся би тою справою, хотяй як довгі, по сто літ тревають війни.

Без широких народніх мас годі було побідно вести війни. Але користуючись народом у війні, треба було винагородити його за те. „Будемо боротися, але за землю".

Мусіла виринути думка про земельну реформу. Творцем тої думки був **Тиберій Гракх.** Коли його вибрано народнім трибуном (щось у роді нинішнього міністра хліборобства, лише з більшою владою) — занявся він пильно цією справою.

Він був перший, який доказував, що продукція не потерпить наслідком упадку великої земельної власности. Він бачив, що римська держава пропаде, коли не розбудить у народі горожанських почувань. Може це зробити так, що звяже нарід із батьківщиною, що надасть йому землю.

На основі реформи, оголошеної Тиберієм Гракхом, кождий більший власник мав право задержати 1000 моргів; решту землі мали розділити у 30-моргових парцелях між безземельних і малоземельних, із вирізненням вояків, під умовиною, що тої землі не вільно продати ані заміняти. Була то реформа доволі основна як на тамті відносини.

Самособою почалися інтриги і боротьба богачів із Гракхом. За всяку ціну старалися засіяти незгоду між ним і народом. Але даремні були всі заходи. Нарід вірив Гракхові і йшов за своїм провідником. Але бо і Гракх умів сповняти обовязки провідника. Він був дуже добрим бесідником. Окружений розгорячено́ю товпою, говорив Гракх:

„Хижі звірі, що нищать Італію, мають свої нори і леговища, де можуть схоронитися, а люде, що борються за Італію і гинуть за неї, нічого, крім світла і воздуха, не мають" і т. д.

Не дивниця, що маючи такий вплив на нарід, переформовував закон про земельну реформу. На народніх зборах вибрано комісію для переведення земельної реформи. Праця йшла скоро. Одначе підчас виборчих зборів, літом, коли всі прихильники Гракхові, селяне, працювали в полі, в Римі вибухли заворушення, в котрих згинув Тиберій Гракх.

Він згинув, але не згинула його думка, яку висунув Гракхів брат Гай. Він знав, що підчас заворушень годі рахувати на селян, що живуть на провінції. Тому шукав прихильників у самім Римі, щоби перевести реформу. Він далі і провадив праці комісії. Він перший впроваджує в Італії земельну меліорацію. Нарід довіряв йому так дуже, що Гай Гракх був наче селянським королем. Але і він упав жертвою заворушень. Тіло його вкинули до ріки Тибру.

То були перші мученики за кращу селянську долю.

Тому, що Рим не приняв реформи Гракхів, нарід рік-річно бунтувався, а вулицями Риму текла кров убитих у домашніх війнах, які довели римську державу до упадку.

—o—

Ось і тепер французька преса приносить вісти про криваві селянські бунти у північних провінціях Італії. Тереном протидержавних заворушень було богато сіл провінції: Емілії, Мантуї і Модени та Падви. Причиною селянських бунтів є лихий господарський стан хліборобських провінцій і зростаюча нужда сільського населення. Паризькі часописи, обговорюючи селянські заворушення, ворожать з тої причини фашизмові скорий кінець. Мусоліні не може довго правити по диктаторськи. Фашизм — пишуть газети — спостережеться небаром, що терор не є доброю системою правління.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЕТРОЙТ, МИШ.

На краєві сироти.

На шпиталик для дітей і на Захист ремісничої молодіжи зложили на руки п. Михайлини Говиковичевої, члена Головної Ради Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над молодіжжю і Голови Фінансової Комісії цих Товариств, слідуючі добродії:

З Клівленд, О.

М. Сироїдів $1.00, В. Козюк 1.00, Ів. Тарнавський 5.00, Протоєрей Гр. Хоминський 5.00, Д. Клим 2.00, А. Сьых 1.00, О. Йосиф Г. 3.00, з Добродійного Фонду угро-рус. церкви 3.00, І. Гаврилюк 5.00, Г. Мазур 2.00, М. Завійський 1.00.

З Детройт, Миш.

О. совітник Лев І. Сембратович $10.00, А. Микитяк 5.00, О. Микитяк 2.00, М. Січинський 1.00, А. Маланин 5.00, М. Дембіцький 10.00, Польовий Кол. Ко. 5.00, И. Дацко 2.00, В. Головчак 2.00, К. Котович 1.00, адв. Р. Чарновський 5.00, Др. А. Т. Кібзей 5.00, Ю. Цебринський 1.00, Юлія Наюков 50 ц., В. Станіславський 2.00, Н. Задойко 5.00, І. Дзядик 2.00; на пікніку Оборони України Кружка ч. 2.: П. Мостовий 1.00, А. Лисак 1.00, М. Левкович 1.00, І. Гулька 1.00, М. Галин 1.00, М. Заблоцький 2.00, П. Турецький 2.00, Т. Лоботич 1.00, П. Івасик 1.00, Е. Василишин (Канада) 2.00, М. Череватий 1.00, П. Іванюк 1.00, А. Котович 1.00, І. Седляр 1.00, І. Строжовський 1.00, М. Гевусь 2.00, Д. Казанчук 1.00; (дрібна збірка): на руки Н. Котович 3.12, на руки К. Андрусевич 3.12, на руки С. Федоришин 3.12, І. Саєвич 25 ц., Яремчук 25 ц., О. Ласко 50 ц., П. Безкоровайний 50 ц.; разом зібрано по пікніку $81.36; О. Шеремета 5.00, М. Гурський 1.00, Я. Тимочко 2.00, П. Гнатьо 1.00, П. Хомин 1.00, К. Плекан 1.00, А. Попович 1.00, К. Шеремета 1.00, К. Боднар 1.00, Ю. Мельник 1.00, М. Дацко 1.00, Олена Бродяк 1.00, Марія Іваник 1.00, Катерина Герльовська 1.00, М. Швалюк 1.00, О. Мотлюк 1.00, А. Баранецька 1.00, М. Михайлишин 1.00, А. Польова 1.00, Г. Клапчук 2.00, Йосафат Філяс 5.00, Бойчук'с 4% Сейвінгс Бенк (М. Федитник) 5.00, Т. Трухан 1.00, А. Медвідь 1.00, М. Ящишин 1.00, П. Білан 1.50, В. Єднак 1.00, О. Кінг 1.00, М. Михайлишин 1.00, М. Жук 5.00, К. Лис 1.00, М. Кульчицька 1.00, А. Манджак 50 ц., І. Видаш 1.00, Тит. Бидо 50 ц., М. Іванюк 50 ц., П. Бабій 2.00, М. Іваніш 1.00, М. Воропчак 1.00, Юстина Яремчук 1.00, Д. Собашко 25 ц., незнана особа 50 ц., І. Драбик 1.00, Б. Сохачевський 50 ц., Н. Обєдзінський 25 ц., А. Градовський 5.00, П. Коморський 1.00, І. Герльовський 1.00, Ю. Ю. Флис 1.00, С. Чистух 1.00, Е. Лешук 1.00, А. Голояд 1.00, А. Самотіс 1.00, М. Базюк 1.00, А. Маційовська 1.00, В. Кловак 50 ц., С. Боднар 5.00, Ю. Вантух 1.00, М. Опаляк 50 ц., А. Залуський 1.00, М. Запотічний 50 ц., М. Добридень 1.00, Н. Підперигора 1.00, М. Крижановський 50 ц., О. Рупа 50 ц., М. Пастернак 1.00, В. Білінський 1.00, П. Загородний 1.00, М. Козелко 1.00, І. Софінська 50 ц., М. Момет 1.00, П. Верещук 1.00, Ф. Гладчук 5.00, С. Микитюк 2.00, І. Камінський 2.00, К. Самотіс 1.00, Ю. Бахур 50 ц., Ст. Гава 1.00, М. Стих (Вінніпег) 1.00, Ів. Дідух 1.00, А. Грошко 1.00, М. Буртник 2.00, Ів. Форись 50 ц., Я. Демчук 1.00, М. Коган 1.00, М. Лавринець 1.00, М. Коломиєць 1.00, М. Сушицький 50 ц., П. Боднар 1.00, В. Хрущ 1.00, М. Майка 1.00, С. Цап 50 ц., М. Рибак 5.00, А. Гічпон 1.00, І. Дитиняк 1.00, І. Дитиняк 1.00, М. Котович 25 ц., І. Мачичок 1.00, П. Салятицький 1.00, М. Перчук 50 ц., І. Рудятин 1.00, С. Бородач 1.00.

Разом зібрано по день 15. липня $254.11.

М. Говиковичева.

НА ОСТРОВІ ЛЕДУ Й ОГНЮ.

—o—

Побереже Ісляндії в чарівному світлі північної зорі виглядає дуже гарно. На побережі богато морських соколів і інших птиць, позаду чорні гори, а поза ними снігові маси, перемішані з облаками хмар. Характеристичне рибацьке населення на око вимерло, не видно живої душі. Щойно як загуде корабельна сирена, відзивається гавкіт одного пса, другого, третього, все більше і більше несеться побережам острова. На стрічу кораблеві виходять рибалки, а кожен бородатий наче Робінзон Крузо, задягнений в лахміття, але бистрого погляду.

Рідко є такі оселі, але й ріжноманітні: більші і менші, запущені й уладжені. Все це залежить від скількости риби в околиці. Риба, то хліб і життя населення. А побережа не можуть насити їх: це масивне каміння, базальтове румовище, круті ріки й озера, ляви, снігові поля ледняки, самітні пустині. А на побережі це лише відломані скелі, всюди є тут останки розбитих деревляних кораблів, опущених своїми господарями, з яких чимало найшло смерть у филях.

І в глибині острів наче зачарований, весь повен контрастів. У нутрі того самітного острова лютують вульканічні ляви. **Всіх вульканів є двацять девять, а сім із них безперестанно працює.** Подекуди розкинені численні горячі джерела (гайзери) з водою 100 степенів горячою. Оден гейзер має навіть **теплоту 127 степенів.** На горах на висоті понад 1000 метрів стоїть **вічний лід,** який ледняками розриває і без того нерівний живе терен, пробиває нові яруги і розколини, корита з водопадами.

На Ісляндії живе 100,000 людей. Четвертина з того стиснулася в Рейкявіку, головним місті (що в дійсности не є ні містом ні селом), а решта розмістилася по берегах. Залізниці ще там не мають. Комунікація там: автомобілі і коні. І доріг справжніх нема. Але зате земля богата в природні „чудеса". Годину дороги від Рейкявіку є купальня, огороджена і покрита, де серед найлютішого морозу можуть купатися, але воду джерел мусять остуджувати (90 степенів!). Таких джерел є сотки на острові. Селяне в південно-західній части острова **не потребують пекарських печей. Вони кладуть тісто на землю, а на другий день мають смачний печений хліб.** Лише ця невигода, що ці підземні печі щодня потрясають їх хатами. На богатьох місцях підпливається хвилю менші хвилю більші стовпи горячої пари. Довкола розкислося болото найріжніших барв. До носа бє гострий запах сірки. То тут то там здається, начеб під землею були великі фабрики, все дуднить і гуде. Горячих фонтан є десятки і вони білі наче срібло, брунатні наче ржа і сині наче небо.

Противенствам нема кінця. Нині ступаєте у чоботах по снігу, завтра найдетеся в гористій долині, зеленій, гарній, з теплотою 20 степенів, повній білих овець. Учора вам по бунді падали сніжинки, а завтра треба сховатися під парасолю і скинути зі себе всякий теплий одяг. Ідете конем зеленою левадою, підганяєте його під гору, а за кілька годин занесе вас на снігові поля, а на високорівні заскочить вас темно-синє озеро, по якім плавають ледяні криги. Рейкявік має кітловину Тінґвалір, де перші норвежські моряки 930-го року основали свою републику. Кітловина замкнена печерами ляви. Кожде слово, вимовлене тут, чути на пів кільометра далеко. Найідилічнішим образом Ісляндії є її пірнаті мешканці. Тисячі ріжних птиць вилягається тут у всякім закутку, а птиці ці найріжніших барв. Тут Пер Льоті міг створити свого „Ісляндського рибалку". Ще й нині у Фаскрундфіоді нішо не змінилося від часів, описаних французьким письменником.

Нині Ісляндію відвідує лише небогато мандрівників, які не бояться найріжніших трудів. Техніка зачинає все більше цікавитися теплотою острова. Є проект, щоби горячу воду цих богатих джерел спровадити до резервоарів, а відси рурами до Рейкявіку й уживати для огрівання хат. Крім того на поодиноких полосах мають заложити цілі сіти рур із теплою водою й уладити так наче штучні цвітники (теплярні), щоби земля цілий рік задержала такусаму теплоту. Крім цвітів садили би зелепину (городовину) і зробили би з Ісляндії країну, яка доставлялаби до Европи городовину, так як нині Голляндія і краї на південь від Альп. Данська влада зацікавилася вже цими проєктами, а саме, що торкається фінансового боку. Дешеву вульканічну теплоту хотіли би вихіснувати для продукції електричної енергії. Тепер, щоправда, на Ісляндії не потребують богато електрики, але як ця країна переміниться у сади й огороди, а крім цього, як у нутрі землі — досі нерозсліджений — відкриють мінеральні богатства, тоді треба буде електричної енергії не лише з вульканів, але і з численних водопадів.

Рода-Рода.

КЛОПІТ ІЗ ГЛЬОБОМ.

Державний секретар міністерства освіти сидить у клюбі, на пів сонний, затоплений у фотелі, курить і чекає на якенебудь товариство. Жде, курить, протягається і позіхає з нудьги.

Нараз надходить, наче на заклик, посол доктор Шпіцер, знаний гуморист і оповідач.

— Докторе! Приятелю! — каже врадуваний достойник — я вмираю зі скуки, розкажіть що!

— Дуже, радо, самособою, ексцеленціє! Але так з нічого?... Що приміром розказати?

— Яку історійку. Дотеп!

— А чи може бути старий?

— Хоч би найстарший, лише оповідайте!

— Тож добре... Чи знаєте, ексцеленціє, історію про нашого краєвого шкільного інспектора, цього, знаєте, зі скляним оком. Золота людина, лише тим своїм скляним оком зібє з пантелику. Поглядає наче інквізитор.

Недавно візитував східно-галицькі народні школи, свій район. Приїздить до Заліщик. Є саме лекція географії. Учитель екзамінує школярів. Хлопчина відповідає надсподівано добре. Пан інспектор хоче переконатися, чи то часом не уложена згори пописова штучка, тому сам зачинає питати. І дійсно хлопчик уміє все.

Нараз зір інспектора паде на шкільний гльоб, доволі великий, як на народню школу.

— Ну, мій хлопче, чи можеш мені сказати, чому весь того гльоба стоїть криво?

Хлопець зачервонівся, збентежився, наче збитий з пантелику нерухомим інспекторовим поглядом, вкінці каже заїкуючись:

— Прошу пана інспектора... вікно тому тиждень то я збив, але гльоба... але гльоб... він усе був такий.

Розбавлений пан інспектор звертається до учителя, але той усміхається, його скляне око кидає лискавиці.

— Дійсно, пане інспектор — спішно пояснює вчитель — мене приділено тут тому шість місяців і гльоб був уже такий.

Інспектор усміхається ще більше, він щиро розбавився.

Вечером був інспектор у гостині у бурмістра й розказує йому цю пригоду.

Бурмістр збентежений страшним оком, каже святочно:

— Прошу здатися на мене, пане інспектор. Зараз завтра рано видам зарядження, щоби фабрика негайно направила ушкоджений гльоб або щоби прислала новий.

Доктор Шпіцер скінчив оповідання.

Державний секретар мовчить.

Доктор Шпіцер жде якоїсь нагороди за свою сміховинку, слівця признання, або хочби малої усмішки.

Одначе державний секретар мовчить, тому Шпіцер відзивається:

— Ви певно вже знали цю історію, ексцеленціє?

— Чи я знав? Н-ні... — відповідає державний секретар. — Але я гадаю, що коли бурмістр сповнив свій обовязок, то все є прецінь у порядку. А-ле... в чому тут дотеп?

— А тебе що за дурень так погано обголив?!

— Я сам голився.

Цезар Петреску.

СИН ПІЛЬ.

(З румунського.)

—o—

Я ніяк не міг вговорити селянина Ілька Хіорула, щоби сів собі на хвилиночку, коли я писав поручаючого листа. Він стояв коло стола та поглядав пильно на аркуш паперу. Йому, неписьменному, моя писанина здавалася певно якимись чарами, яких він не важився перервати. Великі його волосаті руки мняли капелюх, кілька разів напоминав він синка, щоби був тихо. Одначе хлопець не був уже несміливий. Підходив до образів, до шаф, доторкався статуеток, що стояли на етажерках і оглядав усе здивовано та цікаво. Я пригдядався його роботі прижмуреними очима, як він несміливо торкався книжок і альбумів. Я скінчив листа, Хіорул загорнув його дбайливо у ганчірку а потім сховав у черес. Я вийшов із ними, щоби підпровадити їх трохи під село.

Під липами, з яких іще потрохи спадали каплі дощу, я йшов помаліше, дав мужикові деякі ради й обіцяв помагати хлопцеві підчас науки. Його зворушило це, він вигикав невиразні слова подяки.

Хлопець поскакував перед нами, босий, безжурний та стручував паличкою каплі дощу. Вони падали нам в очи та відривали нас від наших думок.

Це дитя природи, що з батьківської хати не відходило далі, як курятко зпід теплих крил квочки, завтра безпощадно буде кинуте на филі життя. Піде до бурси в Ясах. Його приняли, бо при іспиті відповідав дуже добре. За кілька днів схопить уже його в свої кліщі журба обовязків, з якої вже ніколи не видістанеться. Мій лист мало що міг помогти йому. В своїх рожевих літах навіть не здогадувався, що його жде.

Ілько раз у раз говорив мені, який він радий та як рівночасно журиться. Учителі дивувались, що Петрусь такий талановитий. В родині тих заробітчаних і скромних людей він справді був чимсь надзвичайним, наче чудова цвітка серед буряну. Батько сказав мені, що ні він, ні його жінка нічим не визначалися.

Ця дитина була для них даром Божим; вона принесе їм розраду; у свому безсоняшному житті покладали великі надії на нього. Там у школі, посеред панських дітей, привикне він до кращого порядку, а потім його, образованого, приймуть добре в інших кругах.

Це все викладав мені Ілько і при цьому гриз достигле стебло трави, яке зірвав при дорозі. Підчас розмови поглядав мило на свого синка, який тут серед піль не думав ані про нас, ані про завтрішню школу.

Я йшов із похиленою головою та слухав сповіди та сподівань батька. Мені приходила на думку холодна бурса, в якої коридорах змовкає сміх, коли зявиться понурий учитель.

Я спогадав довгі вечори, коли то заспані голівки бурсаків похиляються над замотаними задачами, спогадав дзвінок, що будить дітей раннім ранком, коли їм сняться сни, повні картин.

Я подумав про цю тугу, з якою селянський син глядітиме крізь вікно на заходяче сонце, що розсіває синю мряку понад містом. Хлопець, спертий на футрині, тужитиме, як глядітиме на гори, невиразні зариси твердині та залізничий двірець, що пригадує венеціянський замок, із червоними, синіми та зеленими світлами, що світяться здовж залізничого шляху.

Колиж пронесеться свист льокомотиви та викотиться поїзд, наче довжезний вуж, — осиротілий бурсак затужить за полем і левадою та за зарошеними яругами, наче за раєм, навіки втраченим. З яким обридженням вертатиме він до Пітаґора й Евкліда! Насміхи добре плеканих і гарно вбраних товаришів бурсаків іще більше вразять його серце. Навчиться терпіти, але також завидувати та ненавидіти.

Ільків син, якого в неділю не ждатиме в розмовниці випудрована, загорнена в добре футро мати, буде зростати серед чужих і холодних бурсацьких стін, наче гордий невільник. Коли у свята салі й коридори опустіють а кождий з упривілеєних товаришів буде на кілька годин відпущений до дому, де їх ждуть ввічливість і пестощі їх рідних, син невільника, скулившись на лавці, заляканий у самотині, вперше думатиме важкі думки про значіння життя...

Мені стало сумно на душі від таких думок; я не міг радіти разом із мужиком.

Нині вранці бачив я, як вони відїздили.

Віз пнявся з трудом угору дорогою. Хлопець із клунком у руці обернувся на дошці, щоби ще раз поглянути позад себе. Сонце продиралося почерез білаву мряку та помало заливало білі хати, городи, озолотило церковну баню. Хлопець ховзався на дошці та захланними очима проковтував сільський краєвид, поки віз не завернув у бік.

З ПОДОРОЖІ ДО ЄРУСАЛИМУ.

—o—

Від морського берега до Єрусалима ще недавно була така комунікація, як за часів хрестоносців. Тепер із Яфи йде залізниця. Одначе подорож почтовим амбулянсом цікавіща. Дорога йде сумною, лише подекуди управленою рівниною. То „долина Шарона", прославлена в біблії. Мигають довгі валки (каравани) верблюдів, навючених камінням, або величезний Араб переїздить на маленькім ослі, або босоногий фелах ступає за первісним ралом, до якого впряжені то осел, то верблюд, то корова. На овиді мріють арабські хатки-ліпянки, без дахів. То Раміф-Лекі, де біблійний Самсон ослиною челюстю (пащею) побив тисячу Филистинів. Тепер тут видно безконечні бараки, що вже від старости розсипаються. То памятка зі світової війни. Тут Німці формували турецькі війска. Крім стійкости, непохитности (яка все була у Турків) старалися Німці навчити ще їх наступу.

Тепер кінчаєть смутна долина, а зачинаються ще смутніші, нагі, камінисті горби: „гори" Юдеї. На верхах горбів усюди видно шестистінні невисокі, сумні будівлі з сірого каменя. То все монастирі Якобітів, Маронітів і ін. Околиця неврожайна, але лише наслідком злої волі людей. В доісторичних часах переходили туди завойовники з Єгипту, з Аравійської пустині, з далеких франконських країв, із Алтайських гір, із Туркестану. Відкіля вони не приходили, поводились однаково: вбивали людей, палили поля і хати, вирубували дерева й засипали криниці. Всіх перевисшили Араби. За їх володіння обсипались тераси, заложені доісторичними й історичними мирними мешканцями, хліборобами. Холодні дощі змили врожайну верству землі, показалось сіре каміння. Подекуди видно, що теперішні мешканці стараються направити вікові помилки. Видно в долинах управлені і засіяні поля, на хребтах гір засаджені дерева, на збічях камінні запори нових терас. Видно наскоро побудовані бараки або розложені шатра. За плугом ступають молоді, засмалені від сонця люде, в огородах копають молоді жінки, завязані в хустках. То халюци.

Ще трохи і Єрусалим. Зараз спочатку курявою вкрита дорога, а там уже й улиця з дво-і триповерховими домами. Доми обвішані афішами, що сповіщають про: машини Зінґера, „віскі Дюара" і т. д. То нове місто, яким мешканці Єрусалиму — до речі сказати — дуже гордяться. А дальше видно жовті, зубчасті кріпосні стіни з квадратними баштами. За ними старе місто, з монастирями, мечетами і старинними синагогами, що врослися в землю, з маленькими крамничками, з болотяними, смердючими, крутими вуличками, з ріжномовною, гамірною, суєтливою товпою. А там далі високий, квадратний мінарет мечету мабуть із XV. століття — правобіч новісенька церква, побудована німецьким цісарем Вільгельмом II. А між мечетом і лютеранською церквою будівля з тяжкою, низькою банею, з квадратною дзвіницею — то святиня для християн.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

—o—

15. липня с. р. трапилася нещаслива пригода з Василем Левом, який упав і потовкся, а через 8 годин часу віддав своє життя в шпиталі. Покійний походив зі села Майничі, повіт Самбір, Галичина. Вступив до відділу 321. У. Н. Союза в 1926. році. Покійний мав 36 літ та лишив по собі жену й пятеро дітей.

Вічна Йому Память.

Федір Цюх, секр. 319 від. УНС в Фініксвіл, Па.

— Не хотіла мене поцілувати!... Що то може значити?... Чи може довідалася, що не маю грошей?, що я не дістав авансу?.... а може їла цибулю?

—o—

— Як я вас люблю, панно Оленко! Я не всилі висловити того! Але ви знаєте, що „правдива любов є німа".

— Ні, Степане. Правдива любов говорить із мамою.

Гумор і сатира.

—o—

КАВКАЗЬКЕ.

„Поля Неґрі розводиться зі своїм чоловіком князем Сергеєм Мдівані."
(З газет).

Зажурився князь кавказький,
Мовяки смажить свій шашлик,*)
Із женячки з Поля Неґрі
Превеликий вийшов пшик.

Думав князь, як на Кавказі,
Нічогісько не робить,
В холодочку спать, лежати,
Кахетинське вино пить.

Та Америка інакша
Ніж далекий той Кавказ,
Тута мусиш працювати,
Хоч який ти славний князь.

Та не плач і не журися,
Мільонерку пошукай,
Є дурних багато в світі...
Нову вудку закидай.

Василь Шкода.

*) Шашлик — смажена баранина на огнищі.

—o—

— Ти чого такий сумний?

— Бо я мав неприємний сон.

— Який?

— Снилося мені, що я до тижня вмру.

— Коли тобі снилося?

— Тому два місяці.

—o—

В гостинниці.

Гість: Вейтер, не можете перецідити чаю? Листки плавають мені в склянці.

Вейтер: То нарочно, прошу пана... Господар хоче переконати гостей, що то не якесь зілля або сіно, але чистий, правдивий чай.

—o—

Жінка телеграфує з купелів до чоловіка: „За чотири тижні я втратила половину на вазі, тому, як довго радиш іще мені лишитися?"

Чоловік зараз післав телеґрафічну відповідь: „Лишися ще чотири тижні".

—o—

Вистане.

Він: Марійко, цілуєш мене лише тоді, коли потребуєш грошей.

Вона: Івасю, абож то рідко буває?

—o—

Колиб...

— Товариші, — говорив розгорячившись антиалькоголік — подумайте лише, що сталося би, колиб усі салуни й гостинниці затоплено в морі.

Голос на салі: Ніхто не вімався би... всі топилися би.

—o—

— Що ти зробив би, як би так найшов 50 тисяч долярів?

— О!... я дав би зараз оголошення, що призначую 500 долярів нагороди для того, хто їх згубив.

—o—

Пропозиція.

Лихвар: Кажете, що не можете мені віддати довгу тих пять тисяч долярів. Чомуж не женитеся з Коробківною? Ви дістали би чотири рази більше в посазі.

— Не можу... Оженіться ви з нею, відберете свої гроші, а ріжницею поділимося.

—o—

Заклад.

— Ні? Чи справді? Коли так, то закладаюся за коробку цигар, таких як я курю...

— Ні, не заложуся!

— Боїтеся, що програєте?

— О, ні, цим разом боюся, що виграю.

—o—

Лорд Левергольм, король мила, любив розказувати жарти в хвилях від праці. Ось один із них:

Шотляндець і Жид заложилися за це, яка раса може почванитися, що мала найбільше геніяльних людей. Одною з умовин закладу було, що той, хто виграє, має право вирвати противникові один волосок, як назве якогось генія зі своєї раси.

Зачинай! — сказав Шотляндець.

— Мойсей, — відповів Жид і вирвав один волосок із чуприни Шотляндця.

— Боббі Борнс, — сказав Шотляндець — і теж вирвав Жидові волосок.

— Авраам (один волосок).

— Ай! Доґлес Гейб! (ще один волосок).

Жид вирвав Шотляндцеві більше волосся:

— Йосиф і його брати!

Шотляндцеві станули свічки в очах, але зараз прийшов до себе.

— Ах, то так? — Сягнув пригоршею, одною й другою і вирвав Жидові волосся скільки міг:

— Бриґада Гайлендерів! крикнув.

ЯК ТРЕБА ПИТИ МОЛОКО?

Люди, що їм лікарі поручили молочну курацію (лікування), повинні памятати про це, що молоко треба пити помало. Коли хто пе молоко скоро, то занадто обтяжує жолудок надмірною скількістю того напитку, а при цьому молоко вглитується зле, бо в жолудку повстає завелика скількість сирника і травлячі соки з трудом можуть подолати своє завдання.

Найліпше є пити молоко тоненькою скляною руркою або соломкою. Тоді молоко переділається до жолудка малими скількостями і вглитується легко.

Крім того при молочній курації треба дбати про чистість устної ями. Це, передовсім, повинні памятати люди слабовиті і лихо відживлювані, бо їх тканки не можуть протиділати ріжним шкідним чинникам, як приміром дрібнотворам (бацилям), що спричинюють гниття; для них молочний квас є знаменитим підложам.

Тому люди, котрим лікарі поручають пити молоко, повинні кілька разів денно чистити зуби твердою щіточкою і порошком і крім того полокати уста протигнильною водою.

